

REMISSVAR

Socialdepartementet

Kopia till Utbildningsdepartementet

Vårt datum: 2021-05-27

Vårt diarienummer: ADM/2021:141

Ert datum: 2021-03-08

Er beteckning: S2020/09765

Äldre har aldrig varit yngre – allt fler kan och vill arbeta längre (SOU 2020:69)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) lämnar följande synpunkter på förslagen i betänkandet. I de delar CSN avstått från att lämna kommentarer har myndigheten inga synpunkter.

6.3.2 Åldersgränser i studiestödssystemet bör kopplas till riktåldern för pension

Åldersgränserna bör kopplas till riktåldern

CSN avstyrker förslaget att åldersgränserna bör kopplas till riktåldern.

Av delegationens förslag framgår att åldersgränserna i studiestödssystemet bör kopplas till riktåldern för pension. Det framgår dock inte närmare hur återbetalning av lån ska ske om rätten till studiestöd ska kopplas till riktåldern. Om åldersgränsen till rätt till studiestöd höjs bör även återbetalningsreglerna avseende återbetalningstid och åldersavskrivning höjas.

Enligt de regler som träder i kraft den 1 januari 2022 är återbetalningstiden 25 år eller det lägre antal år som återstår till utgången av det år låntagaren fyller 64 år. Vidare höjs gränsen för åldersavskrivning till utgången av det år då låntagaren fyller 71 år. Om inte återbetalningsreglerna följer åldersgränsen för studiemedel skulle det innebära att låntagare som är äldre än 64 år inte får någon återbetalningstid. I dessa fall blir hela skulden förfallen till betalning när

återbetalningsskyldigheten inträder. Lånet skulle även skrivas av på grund av ålder kort tid efter avslutade studier.

Ändring av reglerna för beräkning av återbetalningstid medför att det måste införas ett nytt lånesystem då betalningsvillkoren förändras. Detta medför att låntagare kan ha flera varianter av annuitetslån med nästan likadana återbetalningsvillkor. Enligt CSN:s erfarenheter av att hantera flera lån med olika regler innebär detta åtskilliga svårigheter vad gäller att förmedla information och kommunicera med kunderna. Redan i dag har många låntagare svårt att förstå att de har flera lån. De har dessutom problem med att hålla isär de olika återbetalningsvillkoren för lånen. Om det i framtiden blir ytterligare lånesystem kommer denna problematik att öka.

Att höja åldern för rätt till studielån kan även medföra skuldproblematik hos äldre studerande med hänsyn till att de kan få höga årsbelopp att betala. Vidare kan många få problem med att betala tillbaka efter att de har gått i pension och inkomsterna minskar. Det finns även risk för att en höjd ålder för studielån medför att statens kostnader för avskrivning ökar.¹ Varje nytt lånesystem innebär dessutom betydande utvecklings- och administrationskostnader för CSN.

25 procents studietakt

Tidigare utredningar har ifrågasatt efterfrågan på studiestöd för studier som bedrivs med lägre takt än halvtid. I utredningen om studiestartsstödet gjordes bedömningen att efterfrågan på sådant stöd var låg. Detta utifrån erfarenheter från det tidigare rekryteringsbidraget som kunde beviljas för studier på 20 procent av heltid.² Även i utredningen *Bättre studiestöd för äldre* konstaterades att behovet av studiemedel för en lägre takt än halvtid som osäkert.³ I den senare utredningen gjordes en utförlig utredning av frågan. CSN delar bedömningen att studiemedelsbelopp som kan beviljas för 25 procent inte är direkt rekryterande för yrkesarbetande.

¹ Jfr *Studiestöd högre upp i åldrarna* prop. 2020/21:122 sid. 22

² Se s.46 i DS *Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd*, U2016/02685/SF

³ Se s.5 och 63ff i DS *Bättre studiestöd till äldre*, U2019/04318/UH

REMISSVAR

Ett övervägande om att bevilja studiemedel för studier om 25 procent av heltid måste vidare beakta hur fribeloppsnivån ska anpassas för den studietakten.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åsa Lindahl efter föredragning av verksjuristen Monika Haraldsson i närvaro av verksjuristen Ulrika Åsemar. I arbetet med remissvaret har även utredarna Alexandra Swenning och Magnus Berndtsson deltagit.

Åsa Lindahl

Monika Haraldsson